

LEERPLAN
SECUNDAIR ONDERWIJS

Engels

1ste graad A-stroom
I-Eng-a

BRUSSEL

D/2024/13.758/004

Versie oktober 2024

1 Inleiding

De uitrol van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met een nieuwe generatie leerplannen. Leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze garanderen binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. Leerplannen zijn ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. Ze versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. Leerplannen laten ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden ondersteuning waar nodig.

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

Leerplannen vertrekken vanuit het **vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool. Ze laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lessen ...).

Leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van leerplannen.

Leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze**. De leerplandoelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen in een bepaald structuuronderdeel. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen na elke graad.

Leerplannen gaan uit van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze bieden voldoende ruimte voor eigen inhoudelijke keuzes en een eigen didactische aanpak van de leraar, het lerarenteam en de school.

Leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming. Die samenhang betreft de verticale samenhang (de plaats van het leerplan in de opbouw van het curriculum) en de horizontale samenhang tussen vakken binnen structuuronderdelen en over structuuronderdelen heen. Leerplannen geven expliciet aan voor welke leerplandoelen van andere leerplannen in de school verdere afstemming mogelijk is. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren. Een verwijzing van een leraar naar de lessen van een collega laat leerlingen niet alleen aanvoelen dat de verschillende vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel wordt voorgesteld. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialoogschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed

onderwijs is. Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor **wegwijzers**. Die zijn een inspiratiebron voor leraren en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.

- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen betekent dat elke leerling **beloftevol** is en alle leerkansen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de school en de bredere samenleving. Scholen zijn **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **genereuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.
- Leraren vormen leerlingen door middel van leerinhouden die we groeperen in negen **vormingscomponenten**. De aaneengesloten cirkel van vormingscomponenten wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Je kan onmogelijk over taal spreken zonder over cultuur bezig te zijn; wetenschap en techniek hebben een band met economie, wiskunde, geschiedenis ... Dwarsverbanden doorheen de vakken zijn belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Vorming is voor een leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Zijn meesterschap en passie brengt een leraar ertoe om voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren te zoeken om **de wereld te ontsluiten**. Hij introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt. Een leraar zorgt er bijvoorbeeld voor dat leerlingen kunnen worden gegrepen door de cultuur van het Frans of door het ambacht van een metselaar. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar**, maar werkt ook binnen **lerarenteams** en binnen een **beleid van de school**. Het Gemeenschappelijk funderend leerplan helpt daartoe. Het zorgt voor het fundament van heel de vorming dat gerealiseerd wordt in vakken, in projecten, in schoolbrede initiatieven of in een specifieke schoolcultuur.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.3 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

De leraar als professional, als meester in zijn vak krijgt vrijheid om samen met zijn collega's vanuit de leerplannen aan de slag te gaan. Hij kan eigen accenten leggen en differentiëren vanuit zijn passie, expertise, het pedagogisch project van de school en de beginsituatie van zijn leerlingen.

De leerplandoelen zijn noch chronologisch, noch hiërarchisch geordend. Ze laten ruimte aan het lerarenteam en de individuele leraar om te bepalen welke leerplandoelen op welk moment worden samengenomen, om didactische werkvormen te kiezen, contexten te bepalen, eigen leerlijnen op te bouwen, vakoverschrijdend te werken, flexibel om te gaan met een indicatie van onderwijstijd.

1.4 Differentiatie

Om optimale leerkansen te bieden is [differentiëren](#) van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen voor wie dit leerplan is bestemd, behoren immers wel tot dezelfde doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Zij hebben een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit het basisonderwijs, de thuissituatie en vormen van informeel leren. Het is belangrijk om zicht te krijgen op die aanwezige kennis en vaardigheden en vanuit dat gegeven, soms gedifferentieerd, verder te bouwen. Positief en planmatig omgaan met verschillen tussen leerlingen verhoogt de motivatie, het welbevinden en de leerwinst voor elke leerling.

De leerplannen bieden kansen om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden en door de leeromgeving aan te passen. Ze nodigen ook uit om te differentiëren in evaluatie.

Differentiatie door te verdiepen en te verbreden

Sommige leerlingen denken meer conceptueel en abstract. Andere leerlingen komen vanuit een meer concrete benadering sneller tot inzichtelijk denken. Variëren in abstractie spreekt leerlingen aan op hun capaciteiten en daagt hen uit om van daaruit te groeien.

Daarnaast bieden leerplannen kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door meer kennis of vaardigheden aan te bieden om leerlingen uit te dagen.

De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerlingengroep, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerlingengroep. Leerinhouden in verschillende contexten aanbrenge biedt kansen om leerlingen aan te spreken op hun interesses en daagt hen tegelijk uit om andere interesses te verkennen en zo hun horizon te verruimen.

In 'extra' wenken bij de leerplandoelen en in beperkte mate ook via keuzeleerplandoelen bieden we je inspiratie om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden.

Differentiatie door de leeromgeving aan te passen

Doordachte variatie in werkvormen (groepswerk, individueel, auditief, visueel, actief ...) vergroot de kans dat leerdoelen worden gerealiseerd door alle leerlingen. Het helpt hen bovendien ontdekken welke manieren van leren en informatie verwerken best bij hen passen.

De ene leerling kan snel of zelfstandig werken, de andere heeft meer tijd of begeleiding nodig. Variëren in de mate van ondersteuning, gericht aanbieden van hulpmiddelen (voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...) en meer of minder tijd geven, daagt leerlingen uit op hun niveau en tempo.

Leerlingen op hun niveau en vanuit eigen interesses laten werken kan door te differentiëren in product, bijvoorbeeld door leerlingen te laten kiezen tussen opdrachten die leiden tot verschillende eindproducten.

Het samenstellen van groepen kan een effectieve manier zijn om te differentiëren. Rekening houden met verschil in leerdoelen en leerlingenkenmerken laat leerlingen toe van en met elkaar te leren.

Technologie kan al die vormen van differentiatie ondersteunen. Zo kunnen leerlingen op hun maat werken met digitale leermiddelen zoals educatieve software of online oefenprogramma's.

Differentiatie in evaluatie

Tenslotte laten de leerplannen toe te differentiëren in [evaluatie](#) en feedback. Evalueren is beoordelen om te waarderen, krachtiger te maken en te sturen.

Na de afronding van een lessenreeks of na een langere periode gaan leraren door middel van summatieve evaluatie na waar leerlingen staan. De keuze van een evaluatie- en feedbackvorm is afhankelijk van de vooropgestelde doelen.

Formatieve evaluatie is geïntegreerd in het leerproces en gaat uit van een actieve betrokkenheid van leraar en leerling. Het zet leerlingen aan het denken over hun vorderingen en laat leraren toe om tijdens het leerproces effectieve feedback te geven. Door middel van formatieve evaluatie krijgen leraren een goed zicht op het leerproces van leerlingen zodat ze het verder gericht en waar nodig kunnen bijsturen. Het is bovendien een rijke bron voor leraren om te reflecteren over de eigen onderwijspraktijk en de eigen pedagogisch-didactische aanpak bij te sturen.

1.5 Opbouw van leerplannen

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur. Alle onderdelen maken inherent deel uit van het leerplan. Schoolbesturen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die de leerplannen gebruiken, verbinden zich tot de realisatie van het gehele leerplan.

De **inleiding** licht het leerplanconcept toe en gaat dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

De **situering** geeft aan waarop het leerplan is gebaseerd en beschrijft de samenhang binnen de graad en met de onderliggende graad, en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de leerlijnen, de aandachtspunten met o.m. nieuwe accenten van het leerplan aan bod.

De **leerplandoelen** zijn helder geformuleerd en geven aan wat van leerlingen wordt verwacht. Waar relevant geeft een opsomming of een afbakening (★) aan wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen. Ook pop-ups bevatten informatie die noodzakelijk is bij de realisatie van het leerplandoel. De leerplandoelen zijn gebaseerd op de minimumdoelen van de basisvorming. Indien een leerplandoel verder gaat, vind je een '+' bij het nummer van het leerplandoel. Al die leerplandoelen zijn verplicht te realiseren. In een aantal gevallen zijn keuzedoelen opgenomen; die leerplandoelen zijn weergegeven in een grijze kleur en het nummer van het leerplandoel wordt voorafgegaan door 'K'.

De leerplandoelen zijn ingedeeld in een aantal rubrieken. Bovenaan elke rubriek vind je de relevante minimumdoelen van de basisvorming. Als leraar hoef je je die taal niet eigen te maken. Het volstaat dat je de leerplandoelen realiseert zoals opgenomen in het leerplan.

Waar relevant wordt de samenhang met andere leerplannen in dezelfde graad aangegeven.

'Duiding' bij een leerplandoel bevat een noodzakelijke toelichting bij het doel. In pedagogisch-didactische wenken vinden leraren inspiratie om met het leerplandoel aan de slag te gaan. Een wenk 'extra' bij een leerplandoel biedt leraren inspiratie om verder te gaan dan wat het leerplandoel minimaal vraagt.

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Het **glossarium** bevat een overzicht van handelingswerkwoorden die in alle leerplannen van de graad als synoniem van elkaar worden gebruikt of meer toelichting nodig hebben.

De **concordantie** geeft aan welke leerplandoelen gerelateerd zijn aan bepaalde minimumdoelen.

2 Situering

2.1 Samenhang met het basisonderwijs

Engels is geen verplicht leergebied in het basisonderwijs. Sinds het schooljaar 2017-2018 kunnen scholen Engels wel in de vorm van taalinitiatie of formeel taalonderwijs aanbieden. Katholiek Onderwijs Vlaanderen

adviseert basisscholen die dat wensen om Engels aan te bieden in de vorm van taalinitiatie eerder dan in te zetten op formeel onderwijs. In de meeste gevallen krijgen leerlingen in de eerste graad van het secundair onderwijs voor het eerst formeel taalonderricht Engels. Sowieso hebben alle leerlingen in het basisonderwijs ervaring opgedaan met het leren van een moderne vreemde taal, namelijk Frans.

2.2 Samenhang in de eerste graad

2.2.1 Samenhang met leerplannen van de algemene vorming

De leerplannen Engels en Frans delen eenzelfde visie op modernevreemdetalenonderwijs. Er is ook heel wat overeenstemming met het leerplan Nederlands op het vlak van strategieën, kennis en vaardigheden.

2.2.2 Samenhang met de basisopties

Het leerplan Engels is een leerplan van de algemene vorming. Een aantal leerplandoelen van het leerplan Engels wordt verdiept en verbreed in het luik Moderne talen van de basisoptie Moderne talen en Wetenschappen.

2.3 Plaats in de lessentabel

Het leerplan is gebaseerd op minimumdoelen van de basisvorming en is gericht op 3 graaduren. Het is bestemd voor de A-stroom van de eerste graad.

Het geheel van de basisvorming en de basisopties voor de A-stroom van de eerste graad vind je terug op de [PRO-pagina](#).

3 Pedagogisch-didactische duiding

Het onderwijs moderne vreemde talen wil alle leerlingen toelaten een niveau van taalcompetentie in de vreemde taal te ontwikkelen dat hen in staat stelt om zo zelfstandig mogelijk te communiceren. Tegelijkertijd wil het leerlingen enthousiast maken voor talen en hen leren hun taalleerproces in eigen handen te nemen.

3.1 Engels en het vormingsconcept

Het leerplan is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. In dit leerplan ligt de nadruk op talige vorming, maar ook culturele en sociale vorming hebben een belangrijke plaats. De wegwijzers verbeelding, gastvrijheid en uniciteit in verbondenheid maken er inherent deel van uit.

Talige vorming

Vorming in talen versterkt leerlingen in de kennis en in het gebruik van de eigen taal en van andere talen. Ze leert leerlingen van taal genieten in zijn vele vormen. Leerlingen worden communicatief vaardiger en leren kritisch informatie te verwerven en verwerken. Ze leren ook creatief om te gaan met taal. Taalonderwijs verrijkt de interculturele vorming van een leerling. Taal is nodig om greep te krijgen op de eigen omgeving. Taal biedt ook kansen om de meertalige en veelzijdige wereld om ons heen te verbeelden en op een gastvrije wijze te ontsluiten. De leerlingen tonen een blijvende verwondering voor het fascinerende van taal en leren open en respectvol omgaan met elke vorm van talige diversiteit in het Nederlands en met elke vreemde taal.

Sociale vorming

Het ontwikkelen van communicatieve en relationele aspecten van vorming is van groot belang. De leerlingen leren op een gepaste en respectvolle manier talig om te gaan met gesprekspartners. Ze zijn er zich van bewust dat boodschappen op diverse manieren kunnen worden geïnterpreteerd en dus ook een verschillende impact kunnen hebben.

Culturele vorming

Er bestaat een voor de hand liggende band tussen talen en culturele vorming. Die band biedt leerlingen de mogelijkheid om cultuur en kunst via de taal te verkennen en te begrijpen. Cultuur heeft zowel een eigentijdse als een historische dimensie. Leerlingen leren de wereld kennen in zijn veelkleurige culturele diversiteit. Met die verschillende culturen zijn verschillende talen, taaluitingen en taalvariëteiten verbonden. Via culturele vorming komen ze ook in contact met het artistieke en krijgen ze oog voor de esthetische component van cultuur.

Verbeelding

Om zich te kunnen inleven in literatuur en om zelf creatief met taal om te gaan is het van belang dat leerlingen verbeeldend denken en handelen.

Gastvrijheid en uniciteit in verbondenheid

Elke leerling heeft zijn plaats in de klas, op school en in de samenleving. Er is aandacht voor de eigen (thuis)taal en cultuur en die van de ander. Inzicht verwerven in taalvariëteiten draagt bij tot respectvol omgaan met die ander. De leerlingen staan open voor de meertalige wereld rondom hen en zien meertaligheid als een verrijking. Taal bouwt bruggen tussen mensen.

Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.2 Krachtlijnen

Openstaan voor de veelzijdige wereld en zich verplaatsen in de ander

Talen zijn communicatiemiddelen, maar ook dragers van identiteit. Talen vertolken culturele expressies, normen, waarden en opvattingen van een individu, een groep, een gemeenschap, een samenleving. Met verschillende culturen zijn verschillende taaluitingen verbonden. In onze dynamische, superdiverse samenleving zijn talen meer dan ooit een troef en een kans om gastvrij met elkaar in dialoog te gaan. Zo ontstaan verbinding en een genuanceerd beeld van een cultuur. De interculturele component beoogt de leerlingen te sensibiliseren voor de plaats en het belang van de vreemde taal in hun omgeving.

Functioneel communiceren in respectvolle interactie

Vanaf de start staat doelgericht communiceren centraal. De leerlingen leren succesvol functioneren in relevante communicatieve situaties. Leerlingen durven en kunnen zich steeds beter, passender en doelgerichter uitdrukken in een vreemde taal.

Gepaste talige bouwstenen gebruiken

Inzicht in het taalsysteem staat in functie van de communicatie. Het leerplan focust op wat de leerlingen met de taal moeten kunnen doen. Om dat te bereiken gebruiken ze gepaste strategieën, ontwikkelen ze attitudes en zetten ze talige bouwstenen in. Onder talige bouwstenen verstaan we lexicon, taalhandelingen, grammatica, uitspraak en spelling.

Van taal genieten, de beeldende kracht van taal en literatuur beleven en er creatief mee omgaan

Een belangrijk doel van taalonderwijs is leerlingen te laten genieten van talen. Teksten met een esthetische waarde kunnen emoties oproepen en de verbeelding aanspreken. De leerlingen ontdekken de Engelstalige cultuur via allerlei teksten, waaronder literaire zoals film(fragmenten), kortverhalen, liedjes, strips, cartoons, gedichten. Die teksten kunnen de creativiteit van de leerlingen prikkelen en hen ertoe aanzetten om zelf creatief om te gaan met taal.

3.3 Opbouw

Dit leerplan is opgebouwd uit deze componenten:

- communicatie (receptief, productief en interactief);
- identiteit in diversiteit;
- literatuur;
- taalsysteem en taalgebruik ter ondersteuning van de communicatie.

Het is belangrijk om de samenhang tussen de componenten te bewaken: ze zijn te onderscheiden, maar niet te scheiden. Bovendien spelen ze vaak tegelijkertijd en werken ze ook op elkaar in.

3.4 Leerlijnen

3.4.1 Samenhang met het basisonderwijs

In de meeste gevallen krijgen leerlingen in de eerste graad van het secundair onderwijs voor het eerst formeel taalonderricht Engels. Tegelijk is elke leerling uniek. Je houdt daarom best rekening met de soms grote verschillen tussen de leerlingen. Bij het formuleren van de leerplandoelen werd er rekening gehouden met de niveaus van het ERK (Europees Referentiekader voor Talen). Dat kader beschrijft globaal niveaus van taalvaardigheid. De leerplandoelen van dit leerplan situeren zich op het niveau A2.

3.5 Engels in een observerende en oriënterende eerste graad

Dit leerplan kan ertoe bijdragen de interesse en aanleg van leerlingen te stimuleren, te observeren en te onderzoeken, om het observatie- en oriëntatieproces in functie van een studiedomein te ondersteunen. Een leerling die geboeid is door Engels is mogelijk een leerling die interesse en aanleg heeft voor het studiedomein Taal en cultuur.

De leerplandoelen voor de receptieve vaardigheden en in mindere mate de leerplandoelen voor de productieve en interactieve vaardigheden bieden kansen om via de keuze van teksten en woordvelden de interesse van leerlingen voor alle studiedomeinen op het spoor te komen.

Het leerplandoel over het zich op een creatieve manier uitdrukken (LPD 4+) kan helpen om interesses van leerlingen voor het studiedomein Kunst en creatie aan te wakkeren.

3.6 Aandachtspunten

Goed taalonderwijs

Goed taalonderwijs spreekt de creativiteit van leerlingen aan, motiveert hen en doet hen het plezier van taal ervaren. Dat kan je bereiken door te werken met levensecht materiaal, in te spelen op de leefwereld van de leerlingen, hen genietend te laten luisteren en lezen zonder de nadruk te leggen op tekstbegrip, hen rechtstreekse communicatie (ook digitaal) met anderstaligen te laten voeren, hen keuzemogelijkheden aan te bieden en door interactieve en activerende werkvormen te gebruiken.

Om de leerlingen maximale oefenkansen te bieden is het noodzakelijk dat ze het Engels als doeltaal zoveel mogelijk actief inzetten. Je geeft hen daarom voldoende ruimte om de doeltaal te gebruiken en stimuleert hen om het Engels te gebruiken in elke vorm van communicatie. Ook als leraar spreek je best zoveel mogelijk de doeltaal om de luistervaardigheid van de leerlingen te trainen en hen voldoende vertrouwd te maken met de natuurlijke intonatie en klanken van het Engels. Authentieke bronnen zijn een meerwaarde. Toch kan het soms doeltreffender zijn in het Nederlands te communiceren, bv. voor remediërende opmerkingen, zelfreflectie, evaluatiecriteria of voor tekstbegrip.

Een veilig klasklimaat laat toe dat leerlingen bereidheid en durf ontwikkelen om te communiceren. Dat kan je doen door aan te geven dat ze mogen leren uit fouten, door hen in kleinere groepjes te laten werken, door de kans te geven om de opdracht op eigen tempo uit te voeren of door te differentiëren in ondersteuning. Tussentijdse feedback bevordert het leerproces.

Leerinhouden

Er zijn zes communicatieve vaardigheden. Receptie, productie en interactie hebben elk een schriftelijke en een mondelinge component.

Daarnaast is er expliciete aandacht voor diversiteit en literatuur. De nadruk ligt hier niet op het begrijpen van de tekst, maar op inzicht in culturele kenmerken en op het beleven van literatuur.

Doelgerichte communicatie

Doelgerichte communicatie staat centraal. Wie doelgericht wil communiceren, stemt zijn taal af op de context en houdt rekening met elementen uit het communicatiemodel. Leerlingen communiceren in voor hen betekenisvolle situaties.

De tabellen bij de vaardigheden vermelden de kenmerken en minimumvereisten waaraan de teksten moeten voldoen. Voor de receptieve vaardigheden bakenen ze de moeilijkheidsgraad van de aangeboden teksten af. Voor productie en interactie gaat het om minimumvereisten voor schrijven en spreken. Die kenmerken en minimumvereisten zijn dus een leidraad bij de selectie van teksten en bij het opstellen van evaluatiecriteria. Voor kenmerken en minimumvereisten is het ERK-niveau A2 als richtsnoer gebruikt. In functie van de doelgroep kan je kenmerken of minimumvereisten op een complexer niveau aanbieden om leerlingen uit te dagen.

Soms zal je een vaardigheid apart inoefenen, maar meestal kan je de vaardigheden niet scheiden. Zo kan je bv. een leestekst (receptief) gebruiken als vertrekpunt voor productie, interactie of ter illustratie van culturele aspecten

Woordenschat en grammatica

Een goede kennis van grammatica en woordenschat is onontbeerlijk om tot vlotte, adequate communicatie te komen.

In de eerste graad verwerven de leerlingen woordenschat die ze nodig hebben om in concrete situaties te communiceren. Dit leerplan legt de te kennen woorden niet vast, aangezien de communicatiebehoefte van leerlingen verschillen. Als leraar kies je dus best woordvelden die relevant zijn voor jouw leerlingengroep.

Het leerplan expliciteert de grammaticale items die de leerlingen moeten kunnen inzetten om efficiënter te communiceren. De vakgroep beslist welke items wanneer aan bod komen.

Verankeren en automatiseren van bouwstenen vraagt tijd. Het is essentieel om leerlingen voldoende kansen te bieden om de leerstof vast te zetten. Zo kunnen ze de aangeleerde kenniselementen verwerken en via tussenstappen automatiseren.

Strategieën inzetten

De strategieën krijgen bijzondere aandacht. Ze komen ook expliciet aan bod in andere taalvakken. Een goede beheersing van die strategieën helpt de leerlingen om ook in niet-taalvakken efficiënt met tekst om te gaan. Het is daarom belangrijk dat er afspraken worden gemaakt tussen de vakken om transfer mogelijk te maken en te stimuleren.

Samenwerken over de vakken heen

Voor meerdere leerplandoelen is het verrijkend om vakoverschrijdend te overleggen en samen te werken. Dat kan de motivatie van leerlingen verhogen. Daarnaast zorgt het voor duidelijkheid en efficiëntie als je terminologie, stappenplannen en kijkwijzers schoolbreed hanteert.

3.7 Leerplanpagina

Wil je als gebruiker van dit leerplan op de hoogte blijven van inspirerend materiaal, achtergrond, professionalisering en lerarennetwerken, surf dan naar de [leerplanpagina](#).

4 Leerplandoelen

4.1 Communicatie: receptief, productief, interactief

Minimumdoelen

LPD 1 De leerlingen bepalen het onderwerp, de hoofdgedachte en de hoofdpunten bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten met deze kenmerken.

Duiding: Het bepalen van het onderwerp, de hoofdgedachte en de hoofdpunten veronderstelt minimaal dat leerlingen de belangrijkste informatie uit de tekst begrijpen. De leerlingen gebruiken doelgericht strategieën om het onderwerp, de hoofdgedachte en de hoofdpunten te bepalen in functie van het begrijpen van teksten.

Wenk: Je kiest voor een variatie aan tekstsoorten (bv. informatieve, persuasieve, prescriptieve, opiniërende, narratieve teksten). Teksten zijn vaak mengvormen van tekstsoorten. Een tekst kan bv. zowel een informatief als een prescriptief doel hebben. Het is niet nodig om elk aspect met elke tekstsoort in te oefenen en te evalueren.

Wenk: Levenschte teksten bieden heel wat kansen om strategieën in te zetten, bv. verpakkingen, menukaarten, recepten, sociale mediaberichten, plattegronden, vlogs, uurregelingen, reclamespotjes en -boodschappen, artikels uit jeugdmagazines, uitnodigingen, advertenties, affiches, posters, boekcovers, opsporingsberichten, mondelinge aankondigingen, catalogi van winkels,

kastickets, eenvoudige podcasts.

Wenk: De moeilijkheidsgraad van een tekst wordt bepaald door het samenspel van alle tekstkenmerken. Niet alle tekstkenmerken hoeven in elke tekst aanwezig te zijn. Je kan bijvoorbeeld een tekst aanbieden met een complexere zinsbouw dan opgenomen in de tekstkenmerken en dat compenseren met de lengte van de tekst.

Wenk: De aangeboden teksten bevatten minimaal relevante visuele ondersteuning of ondersteunend non-verbaal gedrag. Je kan ook teksten aanbieden zonder ondersteuning als enkele andere tekstkenmerken dat compenseren, bv. een kort, eenvoudig weerbericht op de radio of een langer, gedetailleerder weerbericht op de televisie.

Wenk: Je kan differentiëren in moeilijkheidsgraad door de ondersteuning die je aanreikt, het aantal luister- of leesbeurten die je voorziet of door de opdracht die je koppelt aan de tekst, bv. bij een tekst met een hoge [informatiedichtheid](#) kan je eenvoudige vragen stellen en omgekeerd.

Wenk: Je kan de leerlingen de informatie laten weergeven of duiden in het Engels of het Nederlands. Door de leerlingen in het Nederlands te laten antwoorden, vermijd je dat de leerlingen stukjes uit de tekst kopiëren zonder die te begrijpen of dat ze het antwoord niet kunnen formuleren in het Engels.

Wenk: Het is zinvol om leerlingen voldoende oefengelegenheid en ruimte te geven om te lezen en te luisteren in de klas. Je stimuleert leerlingen om ook buiten de klas te lezen en te luisteren in het Engels zodat ze spontaan 'lees- en luisterkilometers' maken.

Extra: In functie van de ontwikkeling van je leerlingen of in functie van oriëntatie kan je leerlingen het onderwerp, de hoofdgedachte en de hoofdpunten laten bepalen bij het doelgericht lezen en beluisteren van complexere teksten, bv. langere teksten, met hogere informatiedichtheid, zonder visuele ondersteuning, met complexere tekststructuur, met minder frequente woorden, met achtergrondruis.

LPD 2 De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten met deze [kenmerken](#).

Duiding: Het selecteren van relevante informatie veronderstelt minimaal dat leerlingen de belangrijkste informatie uit de tekst begrijpen. De leerlingen gebruiken doelgericht strategieën om relevante informatie te selecteren.

Wenk: Je kiest voor een variatie aan tekstsoorten (bv. [informatieve](#), [persuasieve](#), [prescriptieve](#), [opiniërende](#), [narratieve](#) teksten). Teksten zijn vaak mengvormen van tekstsoorten. Een tekst kan bv. zowel een informatief als een prescriptief doel hebben. Het is niet nodig om dit leerplandoel met elke tekstsoort in te oefenen en te evalueren.

Wenk: Levenschte teksten bieden heel wat kansen om strategieën in te zetten, bv. verpakkingen, menukaarten, recepten, sociale mediaberichten, plattegronden, vlogs, uurregelingen, reclamespotjes en -boodschappen, artikels uit jeugdmagazines, uitnodigingen, advertenties, affiches, posters, covers, opsporingsberichten, mondelinge aankondigingen, catalogi van winkels, kastickets, eenvoudige podcasts.

- Wenk: De moeilijkheidsgraad van een tekst wordt bepaald door het samenspel van alle tekstkenmerken. Niet alle tekstkenmerken hoeven in elke tekst aanwezig te zijn. Je kan bijvoorbeeld een tekst aanbieden met een complexere zinsbouw dan opgenomen in de tekstkenmerken en dat compenseren met een heel lage informatiedichtheid.
- Wenk: De aangeboden teksten bevatten minimaal relevante visuele ondersteuning of ondersteunend non-verbaal gedrag. Je kan ook teksten aanbieden zonder ondersteuning als enkele andere tekstkenmerken dat compenseren, bv. een kort, eenvoudig weerbericht op de radio of een langer, gedetailleerder weerbericht op de televisie.
- Wenk: Je kan differentiëren in moeilijkheidsgraad door de ondersteuning die je aanreikt, het aantal luister- of leesbeurten die je voorziet of de opdracht die je koppelt aan de tekst, bv. bij een tekst met een hoge informatiedichtheid kan je eenvoudige vragen stellen en omgekeerd.
- Wenk: Je kan de leerlingen de informatie laten weergeven of duiden in het Engels of het Nederlands. Door de leerlingen in het Nederlands te laten antwoorden vermijd je dat de leerlingen stukjes uit de tekst kopiëren zonder die te begrijpen of dat ze het antwoord niet kunnen formuleren in het Engels.
- Wenk: Het is zinvol om leerlingen voldoende oefengelegenheid en ruimte te geven om te lezen en te luisteren in de klas. Je stimuleert leerlingen om ook buiten de klas te lezen en te luisteren in het Engels zodat ze spontaan ‘lees- en luisterkilometers’ maken.
- Extra: In functie van de ontwikkeling van je leerlingen of in functie van oriëntatie kan je leerlingen het onderwerp, de hoofdgedachte en de hoofdpunten laten bepalen bij het doelgericht lezen en beluisteren van complexere teksten, bv. langere teksten, met hogere informatiedichtheid, zonder visuele ondersteuning, met complexere tekststructuur, met minder frequente woorden, met achtergrondruis.

LPD 3 De leerlingen spreken en schrijven doelgericht (minimumvereisten).

- Wenk: Je kiest voor een variatie aan tekstsoorten (bv. informatieve, persuasieve, prescriptieve, opiniërende, narratieve teksten). Je kiest bij voorkeur opdrachten die leerlingen ook zouden uitvoeren in hun moedertaal. Mogelijke opdrachten: ‘toon en vertel’, een vlog of een filmpje maken, een voicemailbericht inspreken, een to-dolijstje opstellen, een bucketlist opstellen, een bericht versturen, een formulier invullen, een appreciatie geven, wensen formuleren ...
- Wenk: Je verwacht dat leerlingen teksten produceren met redelijk herkenbare samenhang en eenvoudige structuur. Je biedt dus genoeg ondersteuning aan in de vorm van een model, een voorbeeld, een schrijf- of spreekkader, talige hulpmiddelen ... in aanloop naar het einddoel. Bij de eindopdracht kan de leerling een selectie maken uit ondersteunende middelen, bv. modellen, voorbeelden, spreek- en schrijfkaders, steekwoorden, voorleessoftware, presentatiesoftware maar ook talige hulpmiddelen zoals een (digitaal) woordenboek, spellingscorrector, vertaalapps.
- Wenk: Foutentolerantie bij spelling is afhankelijk van het doel en de al dan niet gebruikte hulpmiddelen. Je hebt ook aandacht voor het proces. Je kan de leerlingen

tussentijdse versies laten maken en indienen.

Wenk: Het is zinvol om de leerlingen kritisch te leren omgaan met actuele technologische ontwikkelingen, zoals artificiële intelligentie, spraaktechnologie en (ver)taalprogramma's.

Wenk: Bij signaalwoorden denk je bv. aan 'first, next, finally, and, or, so, but, because'.

Wenk: Er bestaan verschillende, evenwaardige geografische varianten van het Engels. Je kan de leerlingen bewust maken van het bestaan van (lexicale) verschillen die de communicatie kunnen beïnvloeden.

Extra: De leerlingen spreken en schrijven doelgericht waarbij één of meer minimum vereisten naar keuze complexer zijn, bv. langere teksten, met complexere zinsbouw of tekststructuur, hogere eisen qua grammaticale beheersing, uitspraak en spelling.

LPD 4 + De leerlingen gaan creatief om met het Engels, geïnspireerd door aangereikte voorbeelden.

Wenk: Met dit leerplandoel laat je de leerlingen spelen met taal. Mogelijkheden: een kalligram, een elfje, een haiku, een stiftgedicht, een flarfgedicht, rijmwoorden aanvullen, een naamgedicht, een radiospotje met een slagzin, een tekst op muziek zetten, expressief brengen of voorlezen van bestaande teksten, een meme ... De focus ligt op de connectie tussen de taal en de creatieve expressie. Het kan zinvol zijn om leerlingen hiervoor gelegenheid en ruimte te geven in de klas.

Wenk: Dit leerplandoel leent zich tot vakoverschrijdend werken met Artistieke vorming.

Extra: Je kan de leerlingen waardering voor elkaars werk laten uitdrukken in het Engels, in het Nederlands of op een niet-talige manier (bv. stickers kleven, emoticons plaatsen, uitbeelden).

LPD 5 De leerlingen nemen doelgericht deel aan mondelinge en schriftelijke interactie (kenmerken en minimumvereisten).

Duiding: Mondelinge interactie veronderstelt dat leerlingen voorbereid aan een gesprek kunnen deelnemen in een vertrouwde context over een vertrouwd onderwerp.

Wenk: Onder voorbereiding bij mondelinge interactie kan je volgende zaken verstaan: bv. het instuderen van een voorbeelddialog, het aanleren van taalhandelingen, het inoefenen van een bepaalde grammaticale constructie, het hanteren van een woordenlijst of een spreekkader.

Bij de eigenlijke interactie streef je naar een zo levensecht mogelijke situatie met een informatiekloof: de gesprekspartner heeft informatie nodig van de andere(n) om het communicatief doel te bereiken. Dat is nooit 100% voorspelbaar. Op die manier zorg je ervoor dat leerlingen naar elkaar luisteren, inspelen op wat de andere zegt en vermijd je dat leerlingen een uitgeschreven dialoog brengen.

Wenk: Je kiest voor een variatie aan tekstsoorten (bv. informatieve, persuasieve, prescriptieve, opiniërende, narratieve teksten). Het is niet noodzakelijk om dit leerplandoel met elke tekstsoort te behandelen.

Voorbeelden van schriftelijke en mondelinge interactie: discussie op een (digitaal)

prikbord of forum, telefoongesprek, (video)chat ...

Wenk: Bij interactie kunnen volgende taalhandelingen inspirerend werken, bv. iemand aanspreken, afscheid nemen, bedanken, begroeten, een voorstel doen en het aanbod aannemen of weigeren, feliciteren, iets bestellen en betalen, uitnodigen, iets of iemand voorstellen, zich verontschuldigen en reageren op verontschuldigen. Het is ook zinvol om de leerlingen attent te maken op de [beleefdheidsconventies](#) bij taalhandelingen.

Wenk: Er bestaan verschillende, evenwaardige geografische varianten van het Engels. Je kan de leerlingen bewust maken van het bestaan van (lexicale) verschillen die de communicatie kunnen beïnvloeden.

Extra: De leerlingen nemen deel aan mondelinge en schriftelijke interactie waarbij één of meer kenmerken of minimumvereisten naar keuze complexer zijn, bv. ook onvoorbereid deelnemen aan interactie, langere teksten, met minder frequente woorden, complexere zinsbouw of tekststructuur, hogere eisen qua grammaticale beheersing, uitspraak en spelling.

4.2 Identiteit in diversiteit

Minimumdoelen

LPD 6 De leerlingen identificeren bij het lezen en beluisteren van teksten kenmerkende aspecten van maatschappijen en culturen waarin Engels wordt gesproken.

Wenk: Je kan dit leerplandoel behandelen samen met LPD 1 en 2 door gebruik te maken van authentiek materiaal dat leerlingen de mogelijkheid biedt om kenmerkende aspecten te herkennen van verschillende culturen uit de Engelstalige wereld. Je laat de leerlingen die aspecten ontdekken en benoemen. Dat mag ook in het Nederlands of met een beeld. Het is niet de bedoeling om de leerlingen de kenmerkende aspecten te laten instuderen.

Wenk: Je kan dit leerplandoel ruim bekijken door te vertrekken van de diversiteit binnen de klasgroep of de school waarbij leerlingen elkaars tradities respecteren en daarmee culturele barrières doorbreken.
Voorbeelden van culturele contexten: gastronomie, tradities, feestdagen, onderwijs, sporten, muziek, kunst, toerisme ...

4.3 Literatuur

Minimumdoelen

LPD 7 De leerlingen drukken de eigen beleving en interpretatie van [literaire teksten](#) uit.

Wenk: Om tot het uitdrukken van eigen gedachten en gevoelens te komen is minimaal tekstbegrip soms nodig.
Mogelijkheden: waarom sommige aspecten van de tekst aanspreken, waarom de leerling zich identificeert met een bepaald personage, in welke zin de leerling gelijkaardige ervaringen zelf al heeft meegemaakt, waarom de tekst een bepaalde emotionele reactie teweegbrengt, waarom de uitdrukingsvorm of stijl

aanspreekt.

Wenk: Bij de keuze van literaire teksten kan je rekening houden met de leefwereld van de leerlingen. Het kan ook zinvol zijn om de leerlingen zelf literaire teksten te laten voorstellen.

Voorbeelden van literaire teksten: korte gedichten, populaire songteksten, cartoons, strips, (film)trailers of -fragmenten, fragmenten uit jeugdliteratuur of series, graded readers, kortverhalen, sprookjes.

Wenk: Je kan de leerlingen hun beleving laten uitdrukken in het Nederlands, in het Engels of op een niet-talige manier (bv. een gepaste illustratie of gepast voorwerp zoeken, een moodboard maken, uitbeelden).

4.4 Taalsysteem en taalgebruik ter ondersteuning van de communicatie

Minimumdoelen

LPD 8 De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen (kenmerken, minimumvereisten).

Wenk: Hoe rijker de woordenschat, hoe rijker de communicatie. Je laat basiswoordenschat voldoende terugkeren opdat de leerlingen de woordenschat beheersen en blijven gebruiken.

Het is aangewezen om voldoende in te zetten op vaste uitdrukkingen en woordcombinaties (bv. collocations).

Wenk: Voorbeelden van woordvelden (in alfabetische volgorde) ter inspiratie:

- cijfers, gewichten, maten, hoeveelheden
- dagelijkse bezigheden
- dagelijkse/persoonlijke voorwerpen
- dagen, maanden, seizoenen, feesten
- eten en drinken
- familie
- instructietaal
- kleding en accessoires
- kleuren
- landen en nationaliteiten
- persoonlijke gegevens
- plaatsen in de stad (winkels en diensten)
- sport en ontspanning
- transportmiddelen
- vakantie, reizen
- weer
- woning: meubels, uitrusting
- ...

Wenk: Je kan woordenschat op verschillende manieren aanbrengen of inoefenen: in rijk taalmateriaal (context), door in te oefenen en te herhalen in taalproductie, met focus op woordenschat in oefeningen, eventueel zonder context, bv. via

flashcards. Je besteedt voldoende aandacht aan het verankeren en automatiseren van geziene basiswoordenschat in functie van vlotheid.

LPD 9 De leerlingen passen inzicht in het taalsysteem toe ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.

Wenk: Bij het aanbrengen of remediëren van grammatica leg je waar mogelijk de link met het communicatieve doel. Je besteedt aandacht aan het automatiseren van geziene grammatica in taalproductie. Aangezien de leerlingen de kenniselementen altijd in functie van doelgerichte communicatie inzetten, gelden hier ook de minimumvereisten m.b.t. vormcorrectheid van de te produceren teksten.

LPD 10 De leerlingen zetten doelgericht strategieën in ter ondersteuning van informatieverwerking en communicatieve handelingen.

Duiding: Strategieën hebben betrekking op inzicht in taalgebruik toepassen, lees-, luister-, spreek- en schrijfvaardigheden.

Wenk: Het is niet de bedoeling om strategieën theoretisch te benaderen. Je begeleidt de leerlingen en helpt hen steeds zelfstandiger te worden bij het kiezen van de gepaste strategie.

Wenk: Strategieën bij receptieve vaardigheden:

- met lees- en luisterdoel rekening houden;
- voorkennis activeren;
- inhoud voorspellen;
- verbale en non-verbale communicatie en non-verbaal gedrag herkennen;
- hoofd- en bijzaken onderscheiden en gedachtegang reconstrueren;
- lay-out, afbeeldingen en visuele en auditieve ondersteunende elementen gebruiken;
- vragen stellen;
- bepalen of het achterhalen van de betekenis van een onbekend woord belangrijk is;
- ...

Wenk: Strategieën om de betekenis van woorden te achterhalen via

- de context (visuele en tekstuele);
- woorddelen;
- taalverwantschap;
- betekenisonderhandeling (overleggen met een medeleerling over de mogelijke betekenis);
- talige hulpmiddelen, bv. (digitaal) woordenboek, vertaalapp;
- ...

Wenk: Strategieën bij productieve vaardigheden

- met spreek- en schrijfdoel rekening houden;
- voorkennis activeren;
- met de ontvanger rekening houden, bv. het gepast inzetten van lichaamstaal of register;

- rekening houden met effecten van non-verbaal gedrag;
- visuele en auditieve ondersteunende elementen gebruiken;
- talige hulpmiddelen gebruiken, bv. (digitaal) woordenboek, tekstcontrole, uitspraakapp, model, voorbeeld;
- lay-out, tekststructuur, signaal- en verwijzwoorden (lexicon), titels en benadrukte woorden gebruiken;
- eigen tekst nakijken;
- ...

Wenk: Strategieën bijkomend voor interactieve vaardigheden:

- met doel van de interactie rekening houden;
- op wat de ander zegt of schrijft inspelen;
- elementen van lichaamstaal en intonatie herkennen en zelf doelgericht inzetten;
- taalgebruik aanpassen aan de ontvanger;
- vragen om hulp of opheldering zoals trager spreken, herhalen of om herhaling vragen, herformuleren, doorvragen en zelf hulp of opheldering bieden;
- ...

Wenk: De leerlingen zetten strategieën in als de communicatie het doel of de doelgroep dreigt niet te bereiken. Het gaan dan bv. om deze strategieën:

- zinnen herlezen;
- achtergrondruis uitschakelen;
- om herhaling vragen;
- om hulp vragen (aan een medeleerling, de leraar ...);
- ...

5 Lexicon en pop-ups

Het lexicon bevat een verduidelijking bij begrippen die in het leerplan worden gebruikt. Die verduidelijking gebeurt enkel ten behoeve van de leraar.

5.1 Lexicon

Het lexicon bevat een verduidelijking bij de begrippen die in het leerplan worden gebruikt. Die verduidelijking gebeurt enkel ten behoeve van de leraar.

Beleefdheidsconventies

Beleefdheidsconventies zijn alle (impliciete) afspraken die horen bij het taalgebruik in bepaalde contexten. Daaronder kunnen vallen: het gepaste stemvolume gebruiken, op een geschikt moment het woord nemen, interesse tonen in wat wordt gezegd ...

Doelgericht

Doelgericht slaat op het feit dat de taalgebruiker via het begrijpen of het produceren van talige boodschappen bepaalde doelen probeert te bereiken. Bv. ik vraag in de supermarkt waar ik een bepaald product kan vinden, ik luister naar het weerbericht om te weten hoe ik me moet kleden, ik lees de rest van een verhaal om te weten te komen hoe het afloopt, enz. Om geslaagd te communiceren houdt hij rekening

met de communicatieve situatie. De verwerking van de tekst (receptief) en de kwaliteit van de tekst (productief) worden afgemeten aan de mate waarin het doel vlot, succesvol en gepast bereikt is. Dat gebeurt bij voorkeur in betekenisvolle, authentieke of semi-authentieke situaties.

Hoofdgedachte

De hoofdgedachte is het belangrijkste wat over het onderwerp wordt gezegd. Het is m.a.w. de centrale boodschap die de spreker of schrijver tracht over te brengen en die je in één of twee zinnen kan weergeven.

Hoofdpunten

De hoofdpunten zijn alle inhoudelijke elementen die ondersteunend zijn voor de hoofdgedachte.

Informatiedichtheid

Informatiedichtheid is de hoeveelheid informatie die een tekst bevat in verhouding tot de lengte van de tekst: een tekst waarin de informatie heel compact wordt aangeboden, heeft een hogere informatiedichtheid dan een lange tekst met diezelfde informatie.

Informatieve teksten

Informatieve teksten zijn teksten waarin voornamelijk feitelijke informatie wordt meegedeeld, bv. krantenbericht.

Interactie

Interactie is een vorm van directe communicatie waarbij er een onmiddellijke wisselwerking mogelijk is, met een zekere mate van onvoorspelbaarheid en spontaneïteit.

Literaire teksten

Literaire teksten zijn schriftelijke of mondelinge teksten die een esthetische waarde hebben en die vaak een emotioneel effect bij de ontvanger beogen. Literaire teksten dienen in brede zin te worden geïnterpreteerd. Het kan zowel over cartoon, graphic novel, lied(tekst), film(tekst), brief, essay, slam poetry, autobiografie, roman ... als over mengvormen gaan.

Narratieve teksten

Narratieve teksten zijn verhalende teksten, bv. reisverhaal.

Onderwerp (van de tekst)

Het onderwerp van de tekst geeft in één of enkele woorden weer waarover de tekst gaat.

Opiniërende teksten

Opiniërende teksten zijn teksten waarin de schrijver of spreker een mening of standpunt geeft, bv. review.

Persuasieve teksten

Persuasieve teksten hebben tot doel de lezer of luisteraar te overtuigen van een standpunt om daarmee zijn gedachten te beïnvloeden, bv. reclameboodschap.

Prescriptieve teksten

Prescriptieve teksten hebben als doel het handelen van de ontvanger te sturen, bv. recept.

(taal)Register

De term (taal)register verwijst naar het taalgebruik dat gebonden is aan een bepaalde situatie, waarbij het zowel om lexicale als om syntactische elementen kan gaan.

Woordcombinaties

Woordcombinaties zijn vaste combinaties van woorden (voorzetsels of zelfstandige naamwoorden bij werkwoorden), bv. to have breakfast, to be interested in.

5.2 Pop-ups

Kenmerken voor receptie

(Lu: Luisteren/Le: Lezen)	Lu	Le
Tekstsoorten		
Variatie		
Onderwerp		
Concrete inhoud		
Uiterlijke tekstkenmerken		
Duidelijke lay-out		
Geen of weinig achtergrondruis		
Normaal spreektempo met pauzes		
Ondersteunende maar natuurlijke intonatie		
Heldere uitspraak, duidelijke articulatie		
Met visuele ondersteuning		
Met ondersteuning van non-verbaal gedrag		
Structuur/Samenhang		
Eenvoudige, herkenbare tekststructuur		
Grote samenhang		
Eenvoudige zinsbouw		
Lengte		
Beperkt		
Informatiedichtheid		
Laag		
Woordenschat		

Hoofdzakelijk frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke en educatieve domein		
---	--	--

Minimumvereisten voor productie

(Spr: spreken/ Sch: schrijven)	Spr	Sch
Tekstsoorten		
Variatie		
Onderwerp		
Concrete inhoud		
Uiterlijke tekstenmerken		
Gepaste lichaamstaal		
Duidelijke, gepaste lay-out		
Beheersing van de spelling van de meeste frequente woorden uit het aangeleerde lexicale repertoire, ondanks het voorkomen van fouten hiertegen; begrip van boodschap door ontvanger komt meestal niet in het gedrang.		
Uitspraak is over het algemeen voldoende helder om te worden verstaan ondanks een duidelijk accent, maar gesprekspartners zullen regelmatig om herhaling moeten vragen.		
Vrij gemakkelijk gebruik van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen, ondanks duidelijke aarzelingen en valse start		
Enkelvoudige zinnen		
Structuur/ Samenhang		
Eenvoudige, gepaste tekststructuur		
Redelijk herkenbare samenhang		
Hoogfrequente signaalwoorden: chronologisch verloop, opsomming, oorzaak en tegenstelling		
Lengte		
Beperkt		
Woordenschat		
Beheersing van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen die volstaan om te voldoen aan elementaire communicatiebehoeften		
Grammatica		

Beheersing van bepaalde eenvoudige grammaticale constructies; ondanks het stelselmatig maken van elementaire fouten; begrip van boodschap door ontvanger komt meestal niet in het gedrang		
Taalvariëteit		
Gepast register		
Ondersteuning		
Met behulp van ondersteunende middelen		

Minimumvereisten voor interactie

(MI: mondelinge interactie/SI: schriftelijke interactie)	MI	SI
Tekstsoorten		
Variatie		
Onderwerp		
Concrete inhoud		
Uiterlijke tekstenmerken		
Gepaste lichaamstaal		
Duidelijke, gepaste lay-out		
Beheersing van de spelling van de meeste frequente woorden uit het aangeleerde lexicale repertoire, ondanks het voorkomen van fouten hiertegen; begrip van boodschap door ontvanger komt meestal niet in het gedrang.		
Uitspraak is over het algemeen voldoende helder om te worden verstaan ondanks een duidelijk accent, maar gesprekspartners zullen regelmatig om herhaling moeten vragen.		
Vrij gemakkelijk gebruik van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen, ondanks duidelijke aarzelingen en valse start		
Enkelvoudige zinnen		
Structuur/ Samenhang		
Eenvoudige, gepaste tekststructuur		
Redelijk herkenbare samenhang		
Hoogfrequente signaalwoorden: chronologisch verloop, opsomming, oorzaak en tegenstelling		
Lengte		
Beperkt		
Inbreng en participatie		

De communicatie is afhankelijk van herhaling, herformulering en herstel; met ondersteuning om het gesprek gaande te houden.		
Woordenschat		
Beheersing van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen die volstaan om te voldoen aan elementaire communicatiebehoeften		
Grammatica		
Beheersing van bepaalde eenvoudige grammaticale constructies; ondanks het stelselmatig maken van elementaire fouten; begrip van boodschap door ontvanger komt meestal niet in het gedrang		
Taalvariëteit		
Gepast register		
Gepaste beleefdheidsconventies bij alledaagse taalhandelingen		
Ondersteuning		
Met behulp van ondersteunende middelen		

Woordenschat voor receptie

Woordenschat	Lu	Le
Hoofdzakelijk frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke en educatieve domein		

Woordenschat voor productie en interactie

Bouwstenen	Spr/MI	Sch/SI
Beheersing van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen die volstaan om te voldoen aan elementaire communicatiebehoeften		

Taalsysteem

Morfologische elementen	zelfstandige naamwoorden	getal
	'determiners'	lidwoorden
		aanwijzende
		bezittelijke
		vragende
	voornaamwoorden	persoonlijke (subject, object), plaats
		aanwijzende

		bezittelijke
		vragende
	frequente hoofd- en rangtelwoorden	
	bijvoeglijke naamwoorden	plaats
		trappen van vergelijking
	regelmatige en frequente onregelmatige werkwoorden	present simple, present continuous
		past simple
		future simple
		imperative
		infinitive
frequente voorzetsels		
frequente nevenschikkende en hoogfrequente onderschikkende voegwoorden		
Syntaxis	ontkennende/bevestigende zinnen, mededelende/vragende/bevelende/uitroepende zinnen	
	congruentie: onderwerp - persoonsvorm	
Fonologische elementen	uitspraak van klanken en klankencombinaties: woordaccent, articulatie, intonatie en ritme	
	relatie schrift- en klankbeeld	
Spelling	spelling van in te zetten woorden	

6 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Een leslokaal

- dat qua grootte, akoestiek en inrichting geschikt is om communicatieve werkvormen te organiseren;
- met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
- met de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
- met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid;
- toegang tot (niet-)digitale woordenboeken, naslagwerken en bronnen aangepast aan het taalniveau van de leerlingen.

Toegang tot (mobile) devices voor leerlingen.

7 Glossarium

In het glossarium vind je synoniemen voor en een toelichting bij een aantal handelingswerkwoorden die je terugvindt in leerplandoelen en (specifieke) minimumdoelen van verschillende graden.

Handelingswerkwoord	Synoniem	Toelichting
Analyseren		Verbanden zoeken tussen gegeven data en een (eigen) besluit trekken
Beargumenteren	Verklaren	Motiveren, uitleggen waarom
Beoordelen	Evalueren	Een gemotiveerd waardeoordeel geven
Berekenen	Berekeningen uitvoeren	
Berekeningen uitvoeren	Berekenen	
Beschrijven	Toelichten, uitleggen	
Betekenis geven aan	Interpreteren	
Een (...) cyclus doorlopen	Een (...) proces doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Een (...) proces doorlopen	Een (...) cyclus doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Evalueren	Beoordelen	
Gebruiken	Hanteren, inzetten, toepassen	
Hanteren	Gebruiken, inzetten, toepassen	
Identificeren		Benoemen; aangeven met woorden, beelden ...
Illustreeren		Beschrijven (toelichten, uitleggen) aan de hand van voorbeelden
In dialoog gaan over	In interactie gaan over	
In interactie gaan over	In dialoog gaan over	
Interpreteren	Betekenis geven aan	
Inzetten	Gebruiken, hanteren, toepassen	
Kritisch omgaan met	Kritisch gebruiken	
Kwantificeren		Beredeneren door gebruik te maken van verbanden, formules, vergelijkingen ...
Onderzoeken	Onderzoek voeren	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Onderzoek voeren	Onderzoeken	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Reflecteren over		Kritisch nadenken over en argumenten afwegen zoals in een dialoog, een gedachtewisseling, een paper
Testen	Toetsen	
Toelichten	Beschrijven, uitleggen	

Toepassen	Gebruiken, hanteren, inzetten	
Toetsen	Testen	
Uitleggen	Beschrijven, toelichten	
Verklaren	Beargumenteren	Motiveren, uitleggen waarom

8 Concordantie

8.1 Concordantietabel

De concordantietabel geeft duidelijk aan welke leerplandoelen de minimumdoelen (MD) realiseren.

Leerplandoel	Minimumdoelen
1	MD 03.01
2	MD 03.02
3	MD 03.03
4+	-
5	MD 03.04
6	MD 03.08
7	MD 03.09
8	MD 03.06
9	MD 03.07
10	MD 03.05

8.2 Minimumdoelen basisvorming

- 03.01 De leerlingen bepalen het onderwerp, de hoofdgedachte en de hoofdpunten bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten.
Teksten in het Engels en in het Frans.
Tekstkenmerken voor receptie:
- Eenvoudige, herkenbare tekststructuur
 - Grote samenhang
 - Hoofdzakelijk frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke en educatieve domein
 - Concrete inhoud
 - Lage informatiedichtheid
 - Eenvoudige zinsbouw
 - Beperkte lengte
 - Variatie aan tekstsoorten

Bijkomend voor schriftelijke receptie:

- Duidelijke lay-out

Bijkomend voor mondelinge receptie:

- Geen of weinig achtergrondruis
- Normaal spreektempo met pauzes
- Ondersteunende maar natuurlijke intonatie
- Heldere uitspraak, duidelijke articulatie
- Met visuele ondersteuning
- Met ondersteuning van non-verbaal gedrag

03.02 De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten.
Teksten in het Engels en in het Frans

Tekstkenmerken voor receptie

03.03 De leerlingen spreken en schrijven doelgericht.

In het Engels en in het Frans

Minimumvereisten voor productie:

- Eenvoudige, gepaste tekststructuur
- Hoogfrequente signaalwoorden: chronologisch verloop, opsomming, oorzaak en tegenstelling
- Redelijk herkenbare samenhang
- Beheersing van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen die volstaan om te voldoen aan elementaire communicatiebehoeften
- Concrete inhoud
- Beheersing van bepaalde eenvoudige grammaticale constructies, ondanks het stelselmatig maken van elementaire fouten; begrip van boodschap door ontvanger komt meestal niet in het gedrang
- Enkelvoudige zinnen
- Gepast register
- Beperkte lengte
- Variatie aan tekstsoorten

Bijkomend voor schriftelijke productie:

- Duidelijke, gepaste lay-out
- Beheersing van de spelling van de meeste frequente woorden uit het aangeleerde lexicaal repertoire, ondanks het voorkomen van fouten hiertegen; begrip van boodschap door ontvanger komt meestal niet in het gedrang.

Bijkomend voor mondelinge productie:

- Gepaste lichaamstaal
- Uitspraak is over het algemeen voldoende helder om te worden verstaan ondanks een duidelijk accent, maar gesprekspartners zullen regelmatig om herhaling moeten vragen
- Vrij gemakkelijk gebruik van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen, ondanks duidelijke aarzelingen en valse start

Met behulp van ondersteunende middelen

03.04 De leerlingen nemen doelgericht deel aan mondelinge en schriftelijke interactie.

In het Engels en in het Frans

Tekstkenmerken voor receptie

Minimumvereisten voor productie

Bijkomend voor mondelinge en schriftelijke interactie:

- Gepaste beleefdheidsconventies bij alledaagse taalhandelingen

Bijkomend voor mondelinge interactie:

- De communicatie is afhankelijk van herhaling, herformulering en herstel; met ondersteuning om het gesprek gaande te houden

03.05 De leerlingen zetten doelgericht strategieën in ter ondersteuning van informatieverwerking en communicatieve handelingen.

In het Engels en in het Frans

Voetnoot:

Dit minimumdoel wordt doelgericht ingezet in functie van alle andere minimumdoelen binnen sleutelcompetentie 3.

Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.

03.06

De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.

In het Engels en in het Frans

Tekstkenmerken voor receptie

Minimumvereisten voor productie

Voetnoot:

Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.

03.07

De leerlingen passen inzicht in het taalsysteem toe ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.

Onderliggende (kennis)elementen:

Onderstaande elementen gelden voor het Frans én het Engels, tenzij gespecificeerd dat ze enkel voor het Frans of het Engels gelden door de aanduiding van respectievelijk [F] of [E].

- Uitspraak van klanken en klankencombinaties
- Intonatie, ritme en woordklemtoon
- Articulatie, relatie klank- en schriftbeeld
- Zelfstandige naamwoorden: getal, genus [F]
- Congruentie: onderwerp-persoonsvorm, bijvoeglijk naamwoord-zelfstandig naamwoord [F], voltooid deelwoord met être [F]
- Lidwoorden
- Voornaamwoorden: persoonlijk als onderwerp en als lijdend [F] en meewerkend [F] voorwerp; plaats van het persoonlijk voornaamwoord; aanwijzend, bezittelijk, vragend
- Frequente hoofd- en rangtelwoorden
- Bijvoeglijke naamwoorden: meervoud [F], vrouwelijk [F], plaats, trappen van vergelijking
- Werkwoorden: indicatif [F], impératif [F], infinitif [F], conditionnel de politesse [F]; présent [F], passé récent [F], passé composé [F], imparfait [F], futur proche [F], infinitive [E], imperative [E]; present simple [E], present continuous [E], simple past [E], simple future [E]; regelmatige en frequente onregelmatige werkwoorden, les verbes pronominaux [F]
- Frequente voorzetsels
- Frequente nevenschikkende en hoogfrequente onderschikkende voegwoorden
- Ontkennende/bevestigende zinnen; mededelende/vragende/bevelende/uitroepende zinnen
- Spelling van in te zetten woorden

03.08

De leerlingen identificeren bij het lezen en beluisteren van teksten kenmerkende aspecten van maatschappijen en culturen waarin de doeltaal wordt gesproken.

Teksten in het Engels en in het Frans

03.09

De leerlingen drukken de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten uit.

Teksten in het Engels en in het Frans

Voetnoot:

Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten	3
1.2	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	3
1.3	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	4
1.4	Differentiatie	4
1.5	Opbouw van leerplannen.....	6
2	Situering	6
2.1	Samenhang met het basisonderwijs	6
2.2	Samenhang in de eerste graad	7
2.2.1	Samenhang met leerplannen van de algemene vorming	7
2.2.2	Samenhang met de basisopties	7
2.3	Plaats in de lessentabel.....	7
3	Pedagogisch-didactische duiding	7
3.1	Engels en het vormingsconcept	7
3.2	Krachtlijnen	8
3.3	Opbouw.....	9
3.4	Leerlijnen.....	9
3.4.1	Samenhang met het basisonderwijs	9
3.5	Engels in een observerende en oriënterende eerste graad.....	9
3.6	Aandachtspunten.....	9
3.7	Leerplanpagina.....	11
4	Leerplandoelen	11
4.1	Communicatie: receptief, productief, interactief	11
4.2	Identiteit in diversiteit.....	15
4.3	Literatuur	15
4.4	Taalsysteem en taalgebruik ter ondersteuning van de communicatie.....	16
5	Lexicon en pop-ups	18
5.1	Lexicon	18
5.2	Pop-ups	20
6	Basisuitrusting	24
7	Glossarium	25

8	Concordantie	26
8.1	Concordantietabel.....	26
8.2	Minimumdoelen basisvorming	26